
Zelené inovácie ako nástroj podpory environmentálneho podnikateľského prostredia Slovenskej republiky

Kornélia Lovciová¹

Abstrakt

V súčasnosti je nevyhnutné zosúladiť podnikateľskú činnosť a činnosť smerujúcu k ochrane životného prostredia, pretože narastajúce využívanie životného prostredia vedie k jeho ohrozeniu. Zelená ekonomika pomocou zelených inovácií, ktorých význam v posledných rokoch rastie, je nástrojom na posudzovanie naplnenia cieľov environmentálnych aspektov v zmysle koncepcie trvalo udržateľného rozvoja na Slovensku. Je to špecifický druh inovácie, ktorá zahŕňa zodpovednosť za životné prostredie. V júli 2021 Rada pre hospodárske a finančné záležitosti schválila Plán obnovy a odolnosti SR, čím Slovensko získalo medzi prvými krajinami Európskej únie financie na realizáciu zelených investícií dôležitých pre udržateľnú budúcnosť Slovenska. Cieľom príspevku je zhodnotiť zelené inovácie ako nástroj podpory environmentálneho podnikateľského prostredia v Slovenskej republike, pretože vláda SR nasmerovala do zelených inovácií finančné zdroje cez niekoľko operačných programov.

Kľúčové slová

Zelené inovácie, trvalo udržateľný rozvoj, Eco - inovačný index, Plán obnovy a vývoja SR, investície, dotácie

Abstract

At present, it is necessary to harmonize business activity and activity aimed at protecting the environment, because the increasing use of the environment leads to its endangerment. The green economy through green innovations, the importance of which has been growing in recent years, is a tool for assessing the fulfillment of the objectives of environmental aspects in terms of the concept of sustainable development in Slovakia. It is a specific type of innovation that involves environmental responsibility. In July 2021, the Economic and Financial Affairs Council approved the Slovak Republic's Recovery and Resilience Plan, which provided Slovakia with the first European Union countries to finance green investments important for Slovakia's sustainable future. The aim of the paper is to evaluate green innovations as a tool to support the environmental business environment in the Slovak Republic, because the Slovak government directed financial resources to green innovations through several operational programs.

Key words

Green innovation, sustainable development, Eco - innovation index, Renewal and development plan of the Slovak Republic, investment, subsidies

JEL classification

A12, M21, O31

¹ Ekonomická univerzita v Bratislave, Fakulta hospodárskej informatiky, Katedra účtovníctva a auditorstva, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, kornelia.lovciova@euba.sk.

1 Úvod

Rýchlo rastúca ľudská populácia zvyšuje svoju materiálnu a energetickú spotrebu, v dôsledku čoho hrozí prekročenie únosnej kapacity planéty (Rusko, 2019). Princípy trvalo udržateľného rozvoja možno implementovať do rôznych oblastí spoločenského diania. Jednou z oblastí trvalo udržateľného rozvoja, ktorá sa dostáva do popredia je environmentálna oblasť. Ekologizácia prináša so sebou množstvo výhod, ako je eliminácia negatívnych dopadov akejkoľvek ľudskej činnosti na životné prostredie prostredníctvom využitia zelených inovácií. Množstvo autorov používa okrem pojmu „zelené inovácie“ aj pojmy environmentálne inovácie, ekologické inovácie, eko - inovácie alebo udržateľné inovácie. Podľa Jamesa (1997) sú zelené inovácie na jednej strane nové produkty a procesy, ktoré poskytujú hodnotu zákazníkovi a podniku, ale na druhej strane výrazne znižujú negatívny dopad a vplyv na životné prostredie. V európskom kontexte je podľa Európskej komisie zelená inovácia akákoľvek forma inovácie, ktorá mieri k významnému a preukázateľnému pokroku smerujúcemu k cieľom udržateľného rozvoja prostredníctvom znižovania dosahov na životné prostredie, alebo dosahovania efektívnejšieho a zodpovednejšieho využívania prírodných zdrojov vrátane energií (Európska komisia, 2014). Podniky by mali byť podporované k prijatiu zelenej inovácie a prijať zmenu svojej podnikateľskej stratégie, pretože svojou podnikateľskou činnosťou zmiernujú negatívne dopady na životné prostredie.

Vstupom Slovenska do Európskej únie sa vo viacerých oblastiach hospodárskeho a spoločenského rozvoja stali kľúčové finančné zdroje z Európskej únie. Samotná politika Európskej únie sleduje ciele, ktoré sa priamo alebo nepriamo týkajú oblastí zavádzania zelených inovácií. Týmito cieľmi sú:

- výskum a inovácie,
- informačné a komunikačné technológie,
- konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov,
- nízko-uhlíková ekonomika,
- prispôsobenie sa zmenám klímy,
- ochrana životného prostredia a efektívne využívanie zdrojov a
- udržateľná doprava.

V rámci Slovenska nasmerovala vláda do priamej finančnej podpory zelených inovácií zdroje cez niekoľko operačných programov. (Národný projekt, 2018) Podporiť environmentálne podnikanie je nevyhnutné, nakoľko malé a stredné podniky potrebujú priaznivé podnikateľské prostredie, v ktorom sa dajú environmentálne myšlienky ľahko rozvíjať, financovať a prinášať na trh. (Lešková, Čorba, Majerník, 2014)

Zelený akčný plán pre malé a stredné podniky (MSP) bol prijatý v roku 2014 s hlavným zámerom pomôcť práve malým a stredným podnikom k využitiu príležitostí, ktoré ponúka strategická transformácia európskeho trhu na model zelenej ekonomiky. Európska únia kladie vo svojich politikách vysoký dôraz na komplexné prepájanie environmentálnych a hospodárskych cieľov, takže Zelený akčný plán súběžne dopĺňa ďalšie európske zelené iniciatívy, ktoré sú zamerané aj na iné špecifické oblasti ekonomiky. Predovšetkým ide o Eco-Innovation Action Plan, Green Employment Initiative, Circular economy Action Plan a napokon tiež European Industrial Renaissance. (Zelený akčný plán pre MSP, 2021)

2 Eko – inovačný index

Cieľom Eko – inovačného indexu je zvýšenie financovania výskumu, ktorý prispieva k rozšíreniu znalostnej základne v oblasti životného prostredia a poukazuje na úroveň úspešnosti jednotlivých členských štátov v realizácii procesov v oblasti eko – inovácií v komparácii s priemerom Európskej únie (Index EÚ = 100). Hodnota Eko – inovačného indexu

sa vypočíta ako nevážený priemer na základe 16 čiastkových indikátorov uvedených v tabuľke 1.

Tab. 1: Oblasti Eko – inovačného indexu

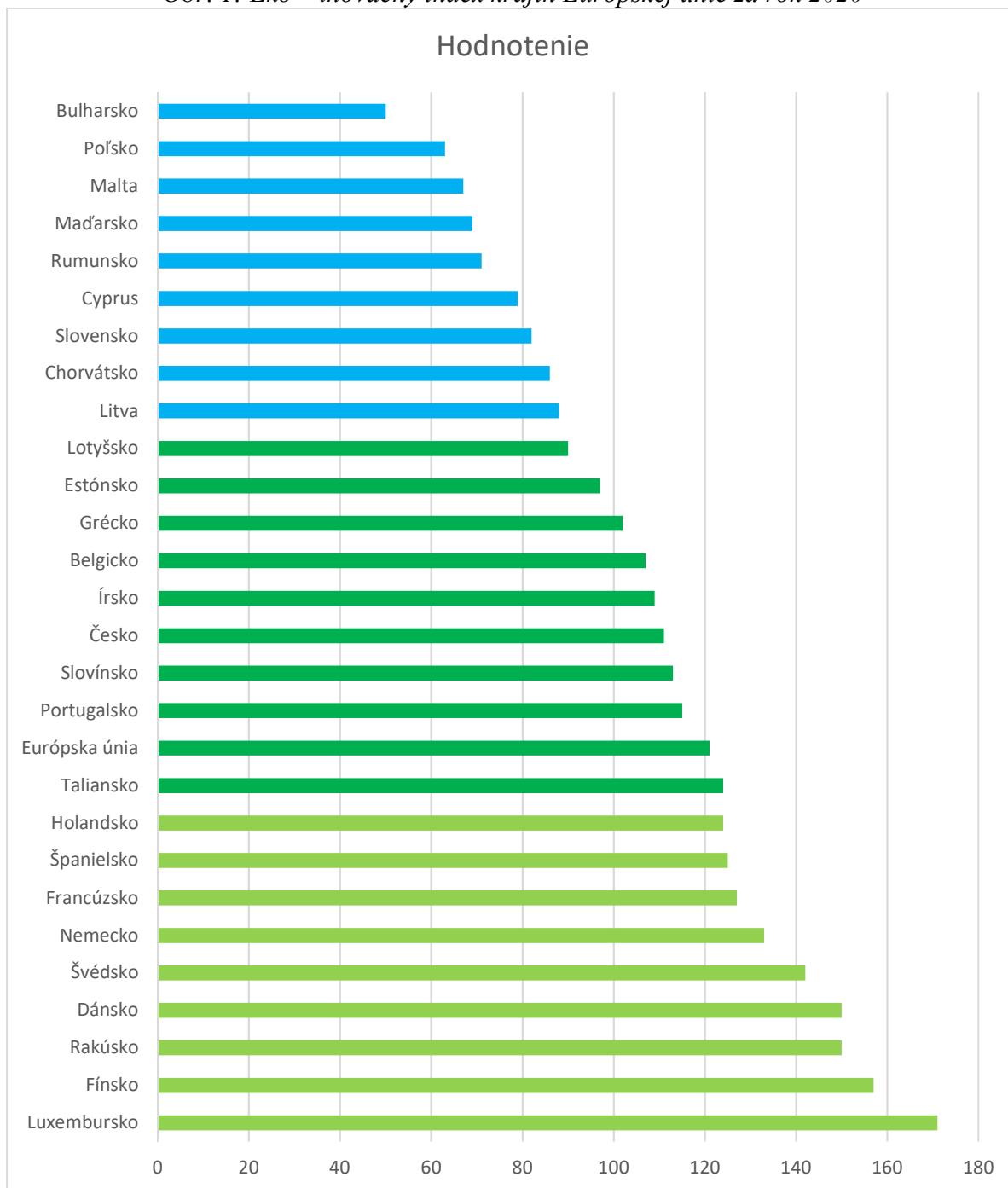
Oblasti Eko – inovačného indexu	
1. Eko – inovačné vstupy	
čiasťkové indikátory	- vládne výdavky na vedu a výskum v oblasti životného prostredia a energií,
	- osoby zamestnané v oblasti vedy a výskumu,
	- suma zelených investícií v počiatočnej fáze,
2. Eko – inovačné aktivity	
čiasťkové indikátory	- podniky, ktoré zaviedli inovačné aktivity zamerané na zníženie materiálových vstupov na jednotku produkcie,
	- podniky, ktoré zaviedli inovačné aktivity zamerané na znižovanie spotreby energie na jednotku produkcie,
	- podniky, ktoré zaviedli systém environmentálneho manažérstva (ISO 14 001),
3. Eko – inovačné výstupy	
čiasťkové indikátory	- patenty s eko – inováciami,
	- akademické publikácie s eko – inováciami,
	- eko – inovácie v oblasti masmédií,
4. Environmentálne výsledky	
čiasťkové indikátory	- materiálová produktivita,
	- produktivita vody,
	- produktivita energie,
	- intenzita emisií skleníkových energií,
5. Sociálne – ekonomické výsledky	
čiasťkové indikátory	- export tovaru z eko – inovačných odvetví,
	- zamestnanosť v eko – inovačných odvetviach,
	- tržby v eko – inovačných odvetviach.

Zdroj: Index eko – inovácií, 2018

V nasledujúcom grafe je uvedený rebríček krajín Európskej únie za rok 2020, ktorý zobrazuje, ako jednotlivé krajiny dosiahli ekonomické inovácie v porovnaní s priemerom Európskej únie v roku 2020. Čím vyšší počet bodov krajina získala, tým dosiahla väčšiu výkonnosť v oblasti eko – inovácií. Informácie o Eko – inovačnom indexe v krajinách Európskej únie zverejňuje Observatórium pre inovačné investície (angl. Eco – innovation observatory) (Eco – innovation observatory, 2021). Observatórium pre inovačné investície rozdelilo krajiny Európskej únie v súvislosti s Eco – investičným indexom do troch kategórií, ktorými sú krajiny považované za lídrov v oblasti zelených inovácií, krajiny na priemernej úrovni v oblasti zelených inovácií a krajiny zaostávajúce za priemernou úrovňou v oblasti zelených inovácií. Medzi lídrov podľa výskumu Observatória pre inovačné investície patrí Luxemburské veľkovoľvodstvo, ktoré sa v roku 2020 umiestnilo na prvom mieste z krajín Európskej únie s počtom bodov 171. Na druhom mieste v kategórii lídrov v oblasti ekologických inovácií sa umiestnilo Fínsko s počtom bodov 157 a na treťom mieste Rakúsko s počtom bodov 150. V kategórii krajín s priemernou úrovňou v oblasti zelených inovácií sa umiestnilo na prvom mieste Taliansko (124 bodov), na druhom mieste Portugalsko (115 bodov) a na treťom mieste Slovinsko (113 bodov). Medzi krajiny, ktoré zaostávajú za priemernou úrovňou v oblasti zelených inovácií, patrí aj Slovenská republika s počtom bodov 82. Za

Slovenskou republikou sa medzi krajinami zaostávajúcimi za priemernou úrovňou v oblasti zelených inovácií umiestnili ďalšie krajiny Vyšehradskej skupiny (V4), napr. Maďarská republika s počtom bodov 69 a Poľsko s počtom bodov 63. Celkovo v rebríčku eko – inovačnej výkonnosti jednotlivých členských krajín Európskej únie skončilo Slovensko v roku 2020 na 22. mieste.

Obr. 1: Eko – inovačný index krajín Európskej únie za rok 2020

Zdroj: Eko – inovačný index, 2020

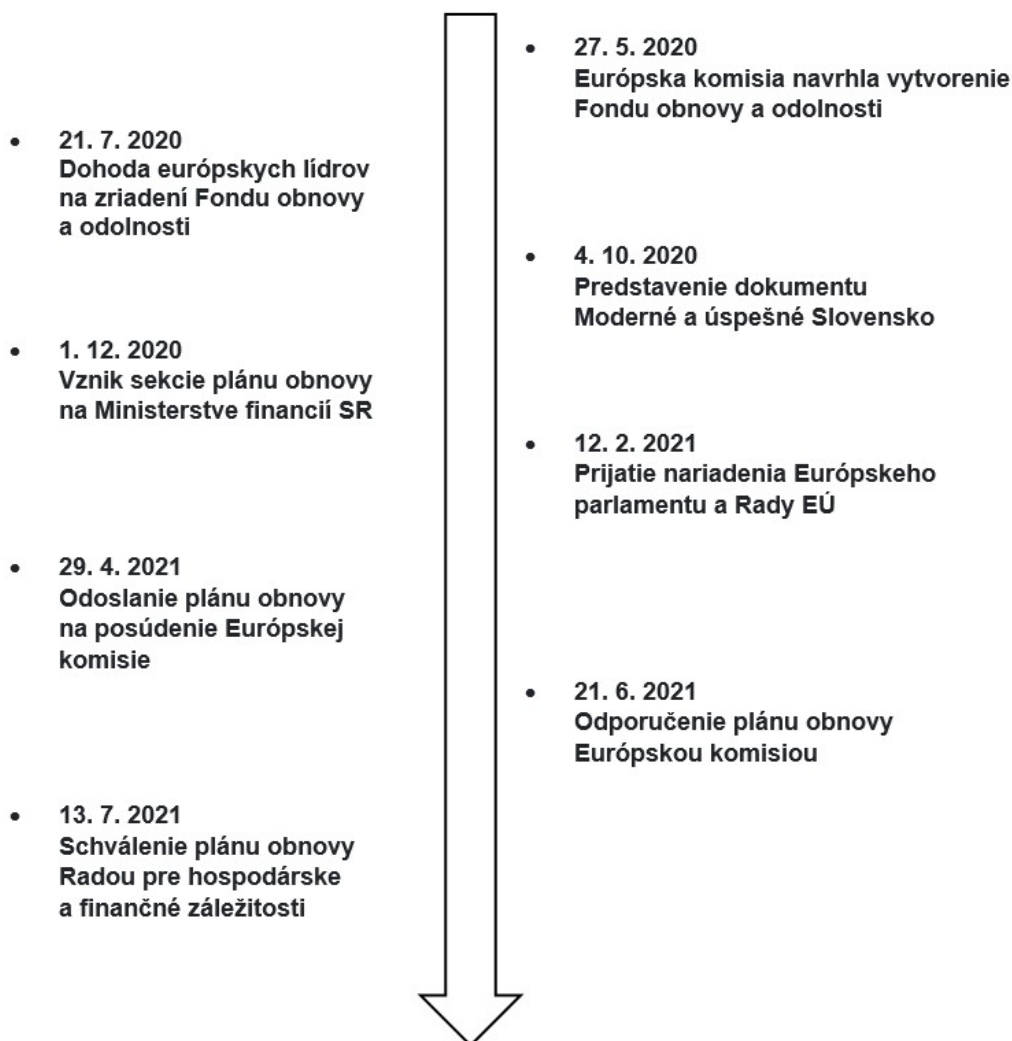
Napriek horšiemu hodnoteniu sa v súčasnosti však Slovensko chystá na viaceré eko - inovačné projekty čerpať finančné prostriedky z Plánu obnovy a odolnosti SR, ktorý bol schválený Európskou komisiou v júni 2021 (Slovenský plán obnovy a odolnosti SR, 2021).

3 Plán obnovy a odolnosti SR

Na Slovensku je veľké množstvo stratégií a politík, v praxi ale zatiaľ chýbajú opatrenia, ktoré by ich pomohli naplniť (ERAPORTAL, 2021). Jedným z prostriedkov, ako môže Slovensko prispieť k naštartovaniu rýchleho a udržateľného rastu hospodárstva aj kvality života na Slovensku, je Plán obnovy a odolnosti SR. Jeho vývoj znázorňuje schéma 1 a je komplexnou odpoveďou na dôsledky krízy spojenej s pandémiou COVID-19, ako aj reakciou na identifikované hlavné výzvy a systémové nedostatky slovenskej ekonomiky. Je postavený na odporúčaní Európskej komisie, z Programového vyhlásenia vlády a Národného programu reforiem. V júni 2021 Európska komisia vydala kladné posúdenie slovenského plánu obnovy a odolnosti (Schéma 1). Po pozitívnom vyhodnotení plánu obnovy Slovenska v júli 2021 došlo k schváleniu Radou pre hospodárske a finančné záležitosti, čím sa Slovensko stalo jednou z prvých krajín, ktorá získala financie na realizáciu kľúčových reforiem a investícií v rámci plánu obnovy, ktoré sú dôležité pre udržateľnú a konkurencieschopnú budúcnosť Slovenska a pre rýchle zotavenie z krízy (Ekonomika, 2021).

Schéma 1: Vývoj plánu obnovy a odolnosti SR

VÝVOJ PLÁNU OBNOVY A ODOLNOSTI SR

IMPLEMENTÁCIA REFORIEM A INVESTÍCIÍ V RÁMCI PLÁNU OBNOVY A ODOLNOSTI

Zdroj: Plán obnovy, 2021

Plán obnovy vývoja a odolnosti SR 2021 sa zameriava na päť kľúčových oblastí verejných politík (Plán obnovy, 2021):

- zelená ekonomika (2 301 mil. eur),
- lepšie zdravie (1 533 mil. eur),
- efektívna verejná správa a digitalizácia (1 110 mil. eur),
- kvalitné vzdelávanie (892 mil. eur),
- veda, výskum a inovácie (739 mil. eur).

Je rozdelený na 18 komponentov, ktoré zahŕňajú reformy a investície s dôrazom na udržateľnosť, životné prostredie, inklúziu vo vzdelávaní, modernú zdravotnú starostlivosť, zlepšenie podnikateľského prostredia ako aj zdravé verejné financie.

Cieľom Zelenej ekonomiky v rámci Plánu obnovy a odolnosti SR je podporiť environmentálnu udržateľnosť, kvalitu života a prispieť k rozvoju zelených inovácií. Komponentmi Zelenej ekonomiky sú (MF SR, 2021):

1. Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra

Investície do podpory výstavby nových kapacít obnoviteľných zdrojov energií a modernizácie existujúcich zariadení vyrábajúcich elektrinou z obnoviteľných zdrojov energií v celkovom objeme 220 MW inštalovaného výkonu prispievajú k znižovaniu uhlíkovej náročnosti energetiky a podporia dosiahnutie cieľa Európskej únie na úrovni 32 % podielu obnoviteľných zdrojov energií na konečnej spotrebe energie do roku 2030. Digitálne investície do elektrizačnej sústavy podporia rýchlejšiu, spoľahlivejšiu a nákladovo efektívnejšiu integráciu obnoviteľných zdrojov.

2. Obnova budov

Energetickú hospodárnosť, kvalitu ovzdušia a adaptáciu na zmenu klímy zvýši výstavba nových úsporných verejných budov nemocníc a škôl a obnova existujúcich budov vo verejnom aj súkromnom vlastníctve (vrátane 30 tisíc rodinných domov) s dôrazom na zlepšenie tepelnoizolačných vlastností, výmenu neefektívnych zdrojov tepla a teplej vody a aplikáciu adaptačných opatrení na zmenu klímy. Podpora inteligentných systémov riadenia budov prispeje k zníženiu ich energetickej náročnosti. Investície z plánu obnovy by mali významne prispieť k cieľu znížiť spotrebu energie v budovách do roku 2050 o 40 % a súčasne znížiť emisie z budov o 79 % v porovnaní s rokom 2020.

3. Udržateľná doprava

Reformami v oblasti strategického plánovania dopravnej infraštruktúry a nadväzujúcimi investíciami do ekologickej dopravy sa vytvorí čistejší, inteligentnejší, bezpečnejší a efektívnejší dopravný sektor. Prostredníctvom opatrení v pláne obnovy sa zvýši podiel ekologických foriem dopravy na celkovej deľbe prepravnej práce a zvýši sa aj objem prepraveného tovaru v ekologickej intermodálnej doprave, čím sa významne zníži produkcia CO₂ v sektore dopravy, ktorý patrí k sektorom s najvyšším rastom emisií. K znižovaniu emisií v doprave prispeje aj vybudovanie kostrovej siete mestskej a diaľkovej infraštruktúry pre vozidlá s alternatívnym pohonom.

4. Dekarbonizácia priemyslu

Cieľom pri transformácii ekonomiky na nízkouhlíkovú je zníženie emisií skleníkových plynov z priemyselnej výroby a priemyselných procesov. Zníženie emisií by malo byť dosiahnuté najmä zavádzaním inovácií a princípov obehového hospodárstva do priemyselných procesov, zvýšením využívaním dostupných techník, modernizáciou energeticky a materiálovo náročných prevádzok, či prechodom na čistejšie spôsoby výroby energie a produktov aj prostredníctvom využívania zdrojov energie bez emisií skleníkových plynov.

5. Adaptácia na zmenu klímy

Adaptačnými reformami a investíciami sa zvýši dlhodobá odolnosť ekosystémov v krajine ako reakcia na zmeny klímy, a to rozširovaním bezzásahových častí chránených území a národných parkov s najvyšším stupňom ochrany, renaturáciou vodných tokov a znižovaním vplyvu prírodných katastrof. Zadefinovaním v reformách sa zabezpečí udržanie krajinných štruktúr, čo bude mať zásadný význam pre ekologickú stabilitu krajiny v kontexte klimatickej zmeny a ochranu biodiverzity. Vytvorí sa tak rámec pre efektívnejší manažment vodných tokov, lepšie podmienky na dosiahnutie ich priaznivého stavu, zvýši sa schopnosť krajiny zadržiavať vodu a zabezpečí sa protipovodňová ochrana sídel a krajiny. Ochrana prírody bude doplnená o rozvojové plány mäkkého turizmu v dvoch národných parkoch, ktoré podporia ekologickú rekreáciu a vybudujú kvalitnú infraštruktúru pre rozmanité a moderné národné parky na Slovensku. Podpora prirodzených ekosystémov zabezpečí odolné lesné ekosystémy, ktoré prispejú k väčšej biodiverzite a uhlíkovej neutralite.

4 Investície do zelených inovácií

Ochrana životného prostredia sa dynamicky vyvíja a stáva sa rozhodujúcou súčasťou života spoločnosti (Rusko, 2019). Environmentálne podnikanie by sa malo podnecovať aj tým, že sa bude pomáhať prípadným podnikateľom pri zisťovaní podnikateľských príležitostí, ktoré vyplývajú z presunu k efektívnemu využívaniu zdrojov. (Lešková, Čorba, Majerník, 2014) Zvýšenie dopytu môže napomôcť tomu, aby sa environmentálne technológie, výrobky a služby začali bežne využívať (Majerník, Chovancová, 2014). Pozornosť na environmentálnu udržateľnosť dnes predstavuje zásadný problém aj pre podniky pôsobiace v iných ako zelených odvetviach. Spoločnosti menia svoje postoje nielen preto, že sú nútené národnými a nadnárodnými zákonmi alebo tlakom spotrebiteľov, ale aj preto, že prijatie stratégií environmentálneho manažérstva vytvára príležitosti na trhu (Calza, Parmentola, Tutore, 2017) poskytnúť spotrebiteľovi výrobky šetrné k životnému prostrediu, a tým sa udržať v konkurenčnom prostredí s dosahovaním ekonomických cieľov. Spoločnosti preto musia vyvinúť zelené inovačné postupy, aby splnili očakávania zainteresovaných strán (Soewarno, Tjahjadi, Fithrianti, 2019). Stratégia „zelenej inovácie“ umožňuje spoločnostiam reorganizovať svoje činnosti začlenením zelených konceptov do svojich podnikových procesov (Huang, Li, 2018). Zelená inovácia zahŕňa mnoho aspektov podnikateľských aktivít, ako je obstarávanie, výroba, prevádzka a predaj poháňané novou technológiou a procesmi (Zhang, Gong, Tang Liu, Zheng, 2019).

Význam riadenia jednotlivých aspektov podnikateľských aktivít v kontexte zelených inovácií v posledných rokoch rastie a prináša so sebou množstvo výhod, ale i nevýhod pre podnikateľov. Výhody a nevýhody zavedenia zelených inovácií do jednotlivých oblastí inovácií produktu, výrobných procesov, prevádzky alebo predaja sú zhrnuté v tabuľke 2.

Tab. 2: *Výhody a nevýhody v jednotlivých oblastiach inovácií pre podniky*

Oblasť zelenej inovácie	Výhoda zavedenia zelenej inovácie	Nevýhoda zavedenia zelenej inovácie
Produkt	<ul style="list-style-type: none"> širšia ponuka inovatívnych produktov zvýšený záujem spotrebiteľov o produkty šetrné k životnému prostrediu zvýšená kvalita produktov šetrných k životnému prostrediu 	<ul style="list-style-type: none"> vysoké náklady na výskum a vývoj produktov so zreteľom na ochranu životného prostredia
Výrobný proces	<ul style="list-style-type: none"> spotreba materiálu s ohľadom na ochranu životného prostredia energetická hospodárnosť spotreba energie s ohľadom na ochranu životného prostredia znižovanie odpadu 	<ul style="list-style-type: none"> vysoké náklady na výrobný proces zvýšené náklady na zavedenie inovácie
Prevádzka	<ul style="list-style-type: none"> zvýšenie produktivity a efektívnosti riadenia pracovných síl 	<ul style="list-style-type: none"> zvýšené náklady na zavedenie inovácie
Predaj	<ul style="list-style-type: none"> rozsiahle pole pôsobenia v konkurenčnom prostredí prostredníctvom digitalizácie marketingu 	<ul style="list-style-type: none"> zvýšené náklady na zavedenie inovácie

Zdroj: Vlastné spracovanie

Napriek dlhodobým výhodám prechod na výrobu s efektívnejším využívaním zdrojov vyžaduje zvýšené investície, na ktoré malé, stredné podniky nemusia byť vždy nevyhnutne kapitálovo pripravené.

5 Dotácie na zelené investície

S plánom obnovy a odolnosti SR prichádza príležitosť pre podniky podať žiadosť o dotácie na podporu zeleného podnikania a zavedenia zelených inovácií, o ktoré bude možné požiadať od roku 2022. Dotácia predstavuje nenávratné poskytnutie prostriedkov zo štátneho rozpočtu, z rozpočtov miest, obcí a vyšších územných celkov, zo štátnych fondov, od vládnych organizácií, Európskych spoločenstiev (Sklenka a kol., 2019). Oblasť dotácií upravuje viacero právnych predpisov:

- zákon č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov od 1. 1. 2016,
- zákon č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskej únie v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy),
- zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy).

Dotácie sú neodmysliteľnou súčasťou podnikateľského prostredia. Dotácia predstavuje priamu formu štátnej pomoci, ktorej proces poskytnutia môžeme zhrnúť do troch etáp (Schéma 2), pričom v rámci tohto procesu vystupuje poskytovateľ dotácie a žiadateľ dotácie, ktorý je zároveň aj prijímateľom dotácie.

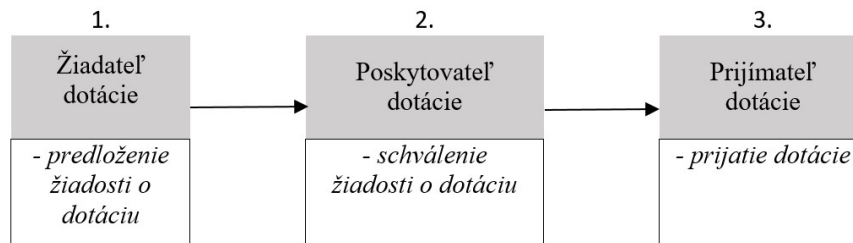
V prípade poskytnutia dotácie zo štátneho rozpočtu je poskytovateľom dotácie podľa § 8a zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy správca kapitoly, orgán štátnej správy,

ktorý je svojimi príjmami a výdavkami zapojený na rozpočet správcu kapitoly, alebo ak tak ustanovia osobitné zákony, iná rozpočtová organizácie. Úlohou poskytovateľa dotácie je schválenie poskytnutia dotácie žiadateľovi (prijímateľovi) po splnení podmienok vymedzených v ustanovení § 8a ods. 4 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy a písomne ho upovedomiť na zámer a udelenie dotácie.

Žiadateľom o poskytnutie dotácie a teda aj prijímateľom dotácie zo štátneho rozpočtu môžu byť subjekty verejnej správy, štátny podnik (aj keď nie je subjektom verejnej správy), právnická a fyzická osoba – podnikateľ, fyzická osoba a právnická osoba, ktorá je žiadateľom o dotáciu na účely financovania aktivít zameraných na podporu Slovákov žijúcich v zahraničí a iné právnické osoby (§ 8a ods. 6 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy).

Žiadateľ dotácie môže požiadať okrem dotácií zo štátneho rozpočtu aj o dotácie z rozpočtov obcí a miest alebo vyšších územných celkov, ktorých podmienky poskytnutia upravuje zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. O tieto dotácie môže požiadať aj iná obec, mesto alebo vyšší územný celok.

Schéma 2: Etapy procesu poskytnutia dotácie

Zdroj: Vlastné spracovanie

Účtovanie zúčtovacích vzťahov z dotácií podnikateľov (žiadateľov o dotáciu) účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva upravuje ustanovenie § 52a Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23 054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov (opatrenie o postupoch účtovania). Členenie dotácií z hľadiska ich poskytovateľa sa premietlo aj do členenia účtov dotácií, a to:

- 346 – Dotácie zo štátneho rozpočtu,
- 347 – Ostatné dotácie.

Z tohto dôvodu sa na účte 346 – Dotácie zo štátneho rozpočtu účtuje dotácia poskytovaná zo štátneho rozpočtu alebo z prostriedkov Európskej únie a obsahovou náplňou účtu 347 – Ostatné dotácie sa účtuje dotácia poskytovaná z iných zdrojov ako zo štátneho rozpočtu alebo z prostriedkov Európskej únie (§ 52a ods. 1 opatrenie o postupoch účtovania). Nárok na dotáciu, ako odplata za minulé alebo budúce splnenie určitých podmienok, sa účtuje na ťarchu účtu 346 – Dotácie zo štátneho rozpočtu alebo 347 – Ostatné dotácie, ak je takmer isté, že sa splnia všetky podmienky súvisiace s dotáciou a súčasne, že sa dotácia poskytne.

Samotná právna úprava v oblasti dotácií vyžaduje od žiadateľa akceptovanie pravidiel hospodárenia s dotáciami, medzi ktoré patrí najmä účelnosť poskytnutia dotácie (§ 19 zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy, § 13 zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy). Žiadateľ o dotáciu môže poskytnuté peňažné prostriedky použiť len na účel, na ktorý mu boli pridelené a určené. Presne stanoveným účelom použitia dotácie sa zabráni neúmyselnému pochybeniu zo strany žiadateľa a prípadnému udeleniu sankcií a pokút.

6 Záver

Snahy o naplnenie trvalo udržateľného rozvoja môžu spôsobiť dynamický prechod z konzumného prostredia do ekologického prostredia, ktoré zavedením zelených inovácií do hospodárskej politiky predstavuje spôsob, ako nevyčerpať životné prostredie pre budúce generácie a zároveň dosahovať aj hospodársky rast. Kohézna politika Európskej únie sleduje výkonnosť a úspešnosť investícií do zavádzania zelených inovácií prostredníctvom Eko – inovačného indexu, podľa ktorého zatiaľ Slovenská republika patrí medzi krajiny Európskej únie, ktoré zaostávajú za priemernou úrovňou v oblasti zelených inovácií.

Z dôvodu, že podniky potrebujú pôsobiť v priaznivom prostredí umožňujúcom rozvíjať sa environmentálnym smerom, vláda Slovenskej republiky nasmerovala do priamej finančnej podpory zelených inovácií zdroje cez niekoľko operačných programov, ktoré pomáhajú malým a stredným podnikom pokryť vysoké náklady na zavedenie inovácie a spolu za podpory schváleného Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci zelenej ekonomiky požiadať o dotácie na zelené inovácie.

Ak má byť podpora zeleného podnikania a zelených inovácií na Slovensku úspešná, malé a stredné podniky by mali byť v prvom rade riadne oboznámené s tým, že podnikanie šetrné k životnému prostrediu je pre nich aj ekonomicky výhodné. Podnikateľské prostredie by malo byť aj motivované k prijatiu zelenej inovácie, pretože prispievajú k trvalo udržateľnému rozvoju, a tým aj k eliminácii negatívnych dopadov na ochranu životného prostredia.

Literatúra

- [1] Calza, F., Parmentola, A., & Tutore, I. (2017). Types of Green Innovations: Ways of Implementation in a Non-Green Industry. *Sustainability*, 9(13), 1-16.
- [2] Eco – innovation observatory. (2021). Eco – innovation Action Plan [on-line]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/environment/ecoap/about-eco-innovation/policies-matters/new-eco-innovation-observatory-monitoring-member-states_en
- [3] Eko – inovačný index. (2020). The Eco – innovation scoreboard and the eco – innovation index [on-line]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/environment/ecoap/indicators/index_en
- [4] Ekonomika. (2021). Peniaze dostaneme medzi prvými. Ministri financií EÚ odobrili plán obnovy [on-line]. Dostupné na: <https://ekonomika.sme.sk/c/22700916/peniaze-dostaneme-medzi-prvymi-rada-europskej-unie-odobrila-slovensky-plan-obnovy.html>
- [5] Eraportal. (2021). Slovensko zaostáva v ekologických inováciách [on-line]. Dostupné na: <https://eraportal.sk/aktuality/slovensko-zaostava-v-ekologickych-inovaciach/>
- [6] Európska komisia. (2014). *Competitiveness and Innovation Framework Programme*. [on-line]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/cip>.
- [7] Index eco – inovácií. (2018). [on-line]. Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=2345>
- [8] Huang, J., Li, Y. (2018). How resource alignment moderates the relationship between environmental innovation strategy and green innovation performance. *Journal of Business and Industrial Marketing*, 33(3), 316-324.
- [9] James, P. (1997). The sustainability circle: A new tool for product development and design. *The Journal of Sustainable Product Design*, 2(2), 52-57.
- [10] Lešková, Ľ., Čorba, J. & Majerník, M. (2014). Zelený akčný plán MSP – príležitosti a bariéry implementácie. *Zelená energia – Environment – Udržateľný rozvoj : zborník príspevkov z 1. medzinárodnej vedeckej konferencie: Poprad, 23. januára 2014, Prešov*, 51-59
- [11] Majerník, M., Chovancová, J. (2014). *Nástroje environmentálneho manažérstva v teórii a praxi*. Košice: Petit press.

-
- [12] MF SR. (2021). Plán obnovy a odolnosti [on-line]. Dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/1/Plan_obnovy_a_odolnosti.pdf
- [13] Plán obnovy. (2021). Plán obnovy [on-line]. Dostupné na: <https://www.planobnovy.sk/>
- [14] Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23 054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov
- [15] Rusko, M. (2019). Inovácie a technológie v kontexte trvalo udržateľného rozvoja. *Nástroje environmentálnej politiky – recenzovaný zborník z IX. Medzinárodnej vedeckej konferencie*, 80-86.
- [16] Sklenka a kol. (2019). *Účtovníctvo podnikateľských subjektov II*. 2. doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer.
- [17] Slovenský plán obnovy a odolnosti SR. (2021). Slovenský plán obnovy a odolnosti SR [on-line]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/slovakia/sites/default/files/2020-06-21_rrf_assessment_factsheet_sk.pdf
- [18] Soerwarno, N., Tjahjadi, B. & Fithrianti, F. (2019). Green innovation strategy and green innovation: The roles of green organizational identity and environmental organizational legitimacy. *Management Decision*, 57(11), 3061-3078. Dostupné na: DOI:10.1108/MD-05-2018-0563
- [19] Zákon č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov od 1. 1. 2016
- [20] Zákon č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskej únie v znení neskorších predpisov
- [21] Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- [22] Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- [23] Zelený akčný plán pre MSP. (2021). Zelený akčný plán pre MSP a podpora zeleného podnikania v SR. [on-line]. Dostupné na: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/zeleny_akcny_plan_pre_msp_a_podpora_zeleneho_podnikania_v_sr.pdf
- [24] Zhang, Z., Tang, J., Liu, Z. & Zheng, X. (2019). The joint dynamic green innovation and pricing strategies for a hybrid system of manufacturing and remanufacturing with carbon emission constraints. *Kybernetes*, 48, 1699-1730.